VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto VM085:00/2015

Vero-osasto 13.10.2016

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Hallituksen esitys valmiste- ja autoverotustehtävien siirtämistä Verohallinnolle koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmisteverotusta ja autoverotusta koskevaa lainsäädäntöä sekä Tullin hallinnosta annettua lakia siten, että Tullin tehtäviksi säädetyt valmisteverotus ja autoverotus siirrettäisiin Verohallinnon tehtäviksi. Tullille jäisi kuitenkin valmiste- ja autoverotusta koskeva valvontatehtävä ja rikostutkinta. Lisäksi Tulli vastaisi edelleen Euroopan unionin ulkopuolelta maahantuotavien valmisteveronalaisten tuotteiden verotuksesta tietyissä tilanteissa.

Menettely rikosasiassa

Tullin HE-luonnokseen lausuntokierroksella esittämä kommentti liittyen Tullin esitutkintaoikeuteen huomioitiin jatkovalmistelussa siten, että esitystä täydennettiin selvyyden vuoksi lisäämällä yleisperusteluihin (s. 16) maininta Tullin velvollisuudesta esitutkintaviranomaisena aloittaa esitutkinta.

Valvontatoimivalta

Tulli esittää lausunnossaan, että valmisteverotuslakiin ja autoverolakiin ehdotettu Tullin valvontatoimivaltaa koskeva säännös muotoiltaisiin toisin. Esityksessä ehdotetuissa valmisteverotuslain 4 §:n 1 momentissa ja autoverolain 54 §:n 4 momentissa on kuitenkin nimenomaisesti haluttu käyttää sanamuotoa, jonka kautta valmiste- ja autoveropetoksista varmasti tulee tullirikoksia rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa säädetyn tullirikoksen määritelmän nykyisen sanamuodon mukaisesti. Tullirikoksella tarkoitetaan kyseisen lain 2 §:n mukaan muun muassa rikosta, jolla rikotaan sellaista tullilain tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä. Määritelmän täyttymisen kautta Tullille tulee toimivalta kyseisen rikoksen eli tullirikoksen esitutkintaan. Kuten esityksen perusteluissa on todettu, Verohallinnon ja Tullin valvontatehtävä on muotoiltu toisistaan poikkeavalla tavalla, jotta se noudattaisi näitä viranomaisia koskevassa muussa lainsäädännössä omaksuttua kirjoitustapaa valvontatehtävästä. Kyse on siis muotoilullisesta erosta.

Tietojenvaihto Tullin ja Verohallinnon välillä

Salassa pidettävien tietojen luovutusta koskevassa sääntelyssä edellytetään, että säädetään salassapidon murtamisesta, tietojen käyttötarkoituksesta ja tarpeellisuuskriteerin kohdalla tiedoista tai tietotyypeistä. Jos tietoja luovutetaan teknisen käyttöyhteyden avulla, perustuslakivaliokunta on lisäksi edellyttänyt säätämään myös tästä. Teknisen käyttöyhteyden vaarallisuuden on kat-

sottu syntyvän muun muassa siitä, että ulkopuoliselle taholle annetaan pääsy henkilörekisteriin. Yleisesti käytössä oleva ilmaisu *teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti* on muotoutunut ja vakiintunut käytännössä kuvaamaan sitä, että teknisen käyttöyhteyden lisäksi muukin sähköinen tietojen luovutus käy. Molemmat ilmaisut pitävät sisällään myös tietojen massaluovutuksen eli kaikkien rekisteritietojen tai osan niistä luovuttamisen.

Veronkorotuksen ja virhemaksun arviointiperusteet

Tulli katsoo lausunnossaan, että valmisteverotuslakiin tulisi lisätä tullilain tullinkorotuksen ja virhemaksun arviointiperusteita vastaavat säännökset.

Tullilain ja valmisteverotuslain säännökset veronkorotuksen ja virhemaksun arviointiperusteista poikkeavat toisistaan jo nykytilassa. VETO-hankkeen lähtökohtana on valmiste- ja autoverotuksen siirtäminen Verohallintoon sellaisenaan eli as is -periaatteella. Tämä tarkoittaa, että lainsäädäntöön tehdään tässä vaiheessa lähtökohtaisesti vain siirron kannalta välttämättömät muutokset. Valmiste- ja autoverotusta koskevan lainsäädännön kattavampi tarkastelu on tarkoitus tehdä siinä yhteydessä kun valmiste- ja autoverotus siirtyy toimitettavaksi Verohallinnon uudella tietojärjestelmällä. Tuolloin tulevat myös veronkorotusta ja virhemaksua koskevat säännökset arvioitaviksi kokonaisuudessaan. Siirto uuteen tietojärjestelmään on aikataulutettu alustavasti vuoden 2020 alkuun. Lainsäädäntömuutoksia koskeva hallituksen esitys annettaneen arviolta vuoden 2018 aikana.

Tietojensaanti tullivalvontaa varten

Tulli ehdottaa, että henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 13 §:n 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin verovalvonnan lisäksi tullivalvonta.

Tulli ei nykyisinkään saa Verohallinnolta tietoja tullivalvontaan. Tullivalvontatehtävä sinänsä ei hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten vuoksi ole muuttumassa. Verotustehtävien poistumisen jälkeen Tulli ei enää saa siirtyviä veroja koskevia verotustietoja verotustehtävää varten, mutta esityksen mukaan se saisi kyseiset tiedot Verohallinnolta siirtyvien verojen verovalvontaa varten. Tullin ehdotus on ollut valmistelussa esillä, mutta Tullin puolelta ei ole konkretisoitu millä tavoin verotustiedot olisivat hyödynnettävissä tullivalvonnassa, joka kattaa myös muuta kuin fiskaalista valvontaa. Tulli saa kyseisen lainkohdan mukaan tiedot myös tullirikosten torjuntaa varten.

Tullin tilanne vuonna 2017

Tullivirkamiesliitto ry toteaa lausunnossaan, että Tullin tilanne on vuoden 2017 resurssien ja määrärahojen osalta erittäin huono.

Vuoden 2017 talousarvioesityksessä Tullin htv-tavoite on 1900, vuoden 2016 tavoite on 2180. Yhteensä 280 htv:n vähennyksestä 205 htv:tä on valmiste- ja autoverotustehtävien siirtoon liittyvää vähennystä, joten ylimääräistä vähennystä on 75 htv:tä. Ylimääräinen vähennys ei johdu verotustehtävien siirrosta.

Tulliin kohdistuvat samat säästöt kuin muihinkin valtion virastoihin ja niiden toimintamenomäärärahoihin. Kilpailukykysopimuksen mukainen työajan pidentäminen edellyttää käytännössä htv-säästöä noin 1,5 %. Lisäksi hallitusohjelmasta tulee muita yleisiä toimintamenosäästöjä, kuten hankinnasta maksuun -säästö, kirjanpidon keskittäminen -säästö ja toimintamenosäästö. Muita kaikille toimintamenomomenteille yhteisiä säästöjä ovat toimintamenojen tuottavuussäästö (edellisen hallituksen peruja), palkkaliukumasäästö ja VaEL-maksun väliaikainen alentaminen. Näiden htv-vaikutus on noin -2,4 %. Yh-

teensä kaikille yhteiset määrärahasäästöt, joihin ei liity automaattista menosäästöä, ovat Tullin osalta noin 3,9 %. Tämä vastaa hyvin tarkkaan htv-vähenemän osuutta.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja — Terhi Järvikare

Neuvotteleva virkamies — Pia Kivimies